Capital Markets Note
By ASCO

สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย
ASSOCIATION OF THAI SECURITIES COMPANIES

17 ตุลาคม 2559

ศูนย์ข้อมูล KYC กลาง (Central KYC Registry)อินเดีย...
ตัวอย่างแนวทางช่วยลดภาระการทำ KYC

Highlight

- **การทำความรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) มีประโยชน์ต่อทั้งตัวลูกค้า สถาบันการเงินและภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศ** แต่ด้วยกระบวนการที่มีขั้นตอนมากมายอาจจะเป็นภาระให้ลูกค้า และเป็นต้นทุนการดำเนินงานของสถาบันการเงิน
- **ในอินเดียได้จัดตั้ง Central KYC Registry เพื่อลดความยุ่งยากของการทำ KYC** โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางบันทึกข้อมูลลูกค้า และให้สถาบันการเงินแชร์ข้อมูลได้ตามที่กฎหมายกำหนด ขณะที่สถาบันการเงินยังมีหน้าที่สอบยันข้อมูลตัวตนลูกค้าเช่นเดิม
- **ในกรณีของประเทศไทยนั้น การจัดทำศูนย์ข้อมูล KYC กลางเป็นอีกแนวคิดที่มีความน่าสนใจแต่การนำมาประยุกต์ใช้ยังคงมีประเด็นที่ท้าทายในหลายด้าน** ซึ่งต้องอาศัยการผลักดันอย่างเป็นรูปธรรมจากทางการ และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกำกับและสถาบันการเงิน

ในปัจจุบันการที่ลูกค้าจะทำธุรกรรมทางการเงินกับสถาบันการเงินต่างๆทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นการเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ การซื้อขายหลักทรัพย์กับบริษัทหลักทรัพย์ หรือการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตกับบริษัทประกันต่างๆ ล้วนแล้วแต่ต้องผ่านกระบวนการทำความรู้จักและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence หรือ KYC/CDD)ทั้งสิ้น ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้สถาบันการเงินรู้ข้อมูลลูกค้าเพียงพอที่สามารถให้บริการตามความต้องการหรือวัตถุประสงค์การลงทุนของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม และเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันการฟอกเงิน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ป้องกันการใช้ธุรกรรมทางการเงินเป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยต้องระบุตัวตนลูกค้า ผู้ที่จะได้รับผลประโยชน์จากการทำธุรกรรมและผู้มีอำนาจควบคุมการทำธุรกรรมในทอดสุดท้าย

คงต้องยอมรับว่ากระบวนการ KYC/CDD แม้จะมีความสำคัญตามที่กล่าวมาในข้างต้นแต่ก็เป็นขั้นตอนที่ค่อนข้างยุ่งยากสำหรับทั้งสถาบันการเงินและลูกค้า **ด้านสถาบันการเงิน**มีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลและเอกสารหลักฐานระบุตัวตนลูกค้าตามที่กฎหมายกำหนด ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐานต่างๆ ประเมินและบริหารความเสี่ยงของลูกค้าไปตลอดตั้งแต่เริ่มต้นจนยุติความสัมพันธ์ ปรับปรุงข้อมูลลูกค้าให้เป็นปัจจุบัน ไปจนถึงการเก็บเอกสารหลักฐานของลูกค้า กระบวนการทั้งหมดนี้จะต้องใช้ระยะเวลาและบุคลากรในการทำหน้าที่ดังกล่าวซึ่งเป็นต้นทุนในการดำเนินงานทั้งสิ้น ขณะที่**ด้านลูกค้า** จะต้องให้ข้อมูลและเอกสารหลักฐานเพื่อระบุตัวตนแก่สถาบันการเงิน และหากเริ่มทำธุรกรรมทางการเงินกับสถาบันการเงินรายใหม่ก็จะต้องผ่านกระบวน KYC/CDD อีกครั้งหนึ่ง

ผลสำรวจในหัวข้อ The real impact of global changes in Know Your Customer (KYC) regulation on Financial Institutions (2016) **โดย** Thomson Reuters ได้รวบรวมความเห็นของผู้บริหารสถาบันการเงิน 722 รายใน 7 ประเทศ (อังกฤษ สหรัฐอเมริกา เยอรมันนี แอฟริกาใต้ ฮ่องกง สิงคโปร์และออสเตรเลีย) พบว่า **ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยที่ใช้ในกระบวนการ KYC ของกลุ่มสถาบันการเงินเหล่านี้ สูงถึง 60 ล้านดอลลาร์ฯต่อปี** และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ขณะที่สถาบันการเงินมีการจ้างบุคลากรเพื่อดูแลด้าน KYC โดยเฉลี่ยแห่งละ 68 ราย และในการรับลูกค้าใหม่แต่ละครั้ง (on boarding processes) มีระยะเวลาเฉลี่ยถึง 24 วันและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต โดยสถาบันการเงินติดต่อกลับลูกค้า 4 ครั้งเป็นอย่างน้อย

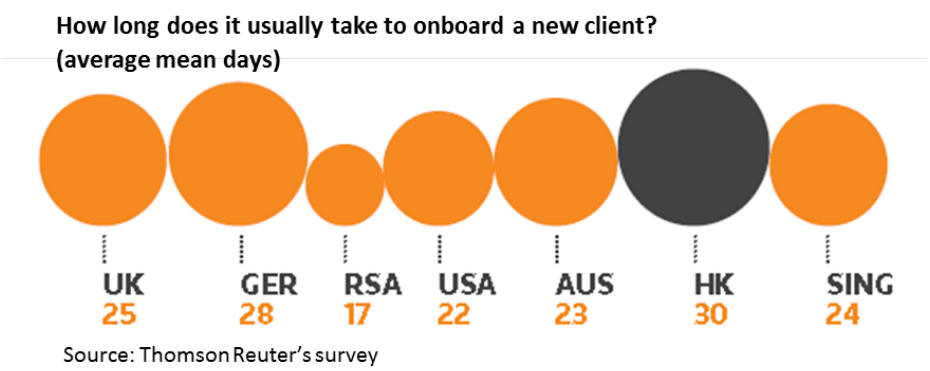

อินเดียได้จัดตั้ง Central KYC Registry (CKYCR) เพื่อช่วยลดความยุ่งยากของการทำ KYC

ในต่างประเทศได้มีการกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูล KYC กลางขึ้น เพื่อช่วยลดภาระความยุ่งยากทางด้านเอกสารหลักฐานต่างๆและการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุกๆครั้งที่ลูกค้าเริ่มทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินเป็นครั้งแรก โดยที่ประเทศอินเดียได้มีการผลักดันเรื่องนี้อย่างเป็นรูปธรรม **รัฐบาลอินเดียทำการปรับปรุงกฎหมายฟอกเงินเมื่อเดือน กรกฎาคม 2558** (the Prevention of Money-laundering (Maintenance of Records) Rules) **เพื่อเปิดให้มีการจัดตั้ง** Central KYC Records Registry (CKYCR) **ภายใต้การดูแลของหน่วยงาน** Central Registry of Securitisation Asset Reconstruction and Security Interest of India (CERSAI) เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเก็บบันทึกข้อมูล KYC ของลูกค้าสถาบันการเงินผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายฟอกเงินทุกประเภท (Banks, Insurance companies, brokerages and mutual funds)ใน digital form และอนุญาตให้มีการแชร์ข้อมูล KYC ของลูกค้าได้ภายใต้ขอบเขตที่กำหนด

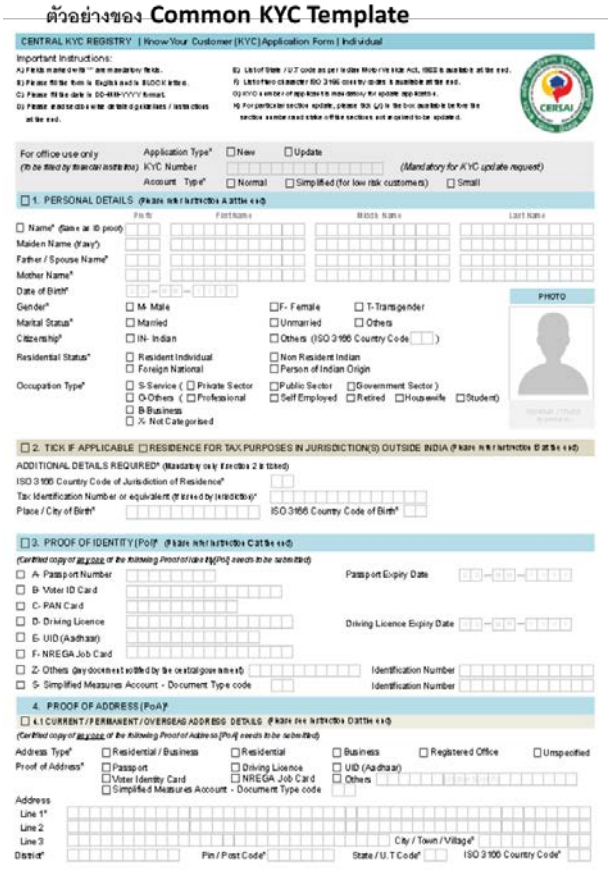

ทั้งนี้ **กฎหมายฟอกเงินที่ปรับปรุงดังกล่าวได้กำหนดให้สถาบันการเงินต้องส่งข้อมูล** KYC **ของลูกค้าในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้** CKYCR **ภายใน** 3 **วันหลังจากที่ได้เริ่มต้น** account-based relationship โดยล่าสุดนั้น CKYCR ได้เปิดให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลลูกค้าแล้วซึ่งในระยะเริ่มต้นจะบังคับใช้กับบัญชีของลูกค้ารายย่อยที่เปิดใหม่ตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2559 เป็นต้นไปก่อน กระบวนการโดยสรุปของ CKYCR มีดังนี้

1. สถาบันการเงินผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายฟอกเงินจะต้องขึ้นทะเบียนกับ CKYCR ผ่านทาง web portal เพื่อให้ได้รับ username และ link สำหรับตั้ง password ในการเข้าใช้บริการ
2. สถาบันการเงินรวบรวมข้อมูลลูกค้าตามที่ระบุในแบบรายงานมาตรฐานที่เรียกว่า common KYC template ซึ่ง CERSAI จัดทำ และ upload ข้อมูลผ่านทาง web portal ซึ่งรวมถึง รูปถ่าย ลายมือชื่อ และ scan เอกสารหลักฐานเพิ่มเติม อาทิเช่น หลักฐานในการะบุตัวตนและที่อยู่ และ upload เข้าระบบด้วย
3. หลังจากตรวจสอบในเรื่อง De-duplication และความถูกต้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว CKYCR จะออกเลขหมายระบุตัวตน (KYC Identifier) 14 หลักของลูกค้าแต่ละรายเพื่อให้สถาบันการเงินแจ้งให้ลูกค้าทราบต่อไป โดยลูกค้าสามารถนำ KYC Identifier ไปแจ้งกับสถาบันการเงินรายอื่นๆที่ประสงค์จะทำธุรกรรมด้วยในอนาคต โดยที่สถาบันการเงินรายหลังจะใช้ข้อมูล KYC Identifier ที่ได้รับจากลูกค้า ในการ download ข้อมูลจาก CKYCR โดยช่วยให้ลูกค้าไม่ต้องผ่านกระบวนการระบุตัวตนอีกครั้ง
4. หากมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลลูกค้า สถาบันการเงินซึ่งทราบถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะต้อง update ข้อมูลรวมถึงเอกสารหลักฐานใหม่กับ CKYCR โดยเร็ว ซึ่งหลังจากนั้น CKYCR ก็จะส่ง notification ไปยังสถาบันการเงินรายอื่นๆที่เคยมีการ upload/download ข้อมูลลูกค้ารายดังกล่าวให้ทราบ

ข้อมูลใน CKYCR Operating Guideline 2016 ได้ระบุ Functions and Obligations ของ CKYCR และสถาบันการเงินผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมไว้ดังนี้

- **Functions and Obligations ของ CKYCR**
  - ✓ จะต้องจัดให้มีการเชื่อมต่อข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความปลอดภัยสูงกับผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (ในกรณีนี้เว็บไซต์ของ CKYCR ได้แก่ https://www.ckycindia.in)
  - ✓ จะต้องมีช่องทางในการส่งข้อมูลที่มีความปลอดภัยสูงกับ ID issuing authorities และใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวตามที่ได้รับอนุญาตและเก็บรักษาไว้ที่ CKYCR
  - ✓ จะต้องรับผิดชอบในการเก็บรักษา (storing) คุ้มครอง (safeguarding) และเรียกคืน (retrieving) ข้อมูล KYC และจัดให้ข้อมูลเหล่านั้นอยู่ในสภาพที่ใช้ได้บนช่องทางออนไลน์สำหรับสถาบันการเงิน
  - ✓ จะต้องเผยแพร่ข้อมูลลูกค้าที่มีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันแล้วให้แก่สถาบันการเงินทุกรายที่มีการใช้บริการเกี่ยวกับลูกค้ารายดังกล่าว
  - ✓ จะต้องนำข้อมูล KYC ของลูกค้าที่ได้รับไปตรวจสอบความซ้ำซ้อนของข้อมูล (de-duplication)ก่อนที่จะออก KYC Identifier เฉพาะสำหรับลูกค้าแต่ละรายให้แก่สถาบันการเงิน
  - ✓ จะต้องทำให้แน่ใจว่าระบบการเก็บรักษาข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และสามารถเข้าถึงได้ตลอดช่วงเวลา

- ✓ จะต้องมีมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูล KYC ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์จะไม่สูญหาย ถูกทำลาย หรือดัดแปลง และจะต้องมีการสำรองข้อมูลดังกล่าวให้อยู่สภาพใช้งานได้ตลอดเวลาตามสถานที่ต่างๆ
- ✓ จะต้องมีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการเข้าใช้ฐานข้อมูล KYC โดยไม่ได้รับอนุญาต

- Functions and Obligations **ของสถาบันการเงินผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายฯ**
  - ✓ จะต้องขึ้นทะเบียนกับ CKYCR ตามกระบวนการและวิธีการที่กำหนด
  - ✓ จะต้องสอบยันความถูกต้องของตัวตนลูกค้าและตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นเกี่ยวกับลูกค้า (verify the identity of the customer and perform the initial due diligence of the customer)ในการเริ่มต้น account- based relationship กับลูกค้า
  - ✓ กรณีที่ได้รับ KYC Identifier จากลูกค้า สถาบันการเงินจะต้องดาวน์โหลดข้อมูล KYC ของลูกค้าจาก CKYCR โดยใช้ KYC Identifier และจะต้องไม่ขอให้ลูกค้ายื่นเอกสารเพิ่มเว้นในกรณีข้อมูลของลูกค้ามีการเปลี่ยนแปลง หรือสถาบันการเงินเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องสอบยันตัวตนและที่อยู่ของลูกค้า หรือต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในลักษณะที่เข้มงวดขึ้น หรือประเมินความเสี่ยงลูกค้าให้มีความเหมาะสมขึ้น
  - ✓ จะต้องไม่ใช้ข้อมูล KYC ของลูกค้าที่ได้รับจาก CKYCR เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกจากการสอบยันตัวตนและที่อยู่ของลูกค้า และต้องไม่เผยแพร่ข้อมูลให้กับบุคคลอื่น นอกจากเป็นการเผยแพร่ตามที่ลูกค้าอนุญาต หรือตามที่กฎหมายกำหนด
  - ✓ สถาบันการเงินฯซึ่งเป็นผู้สอบยันข้อมูล KYC หรือปรับปรุงข้อมูล KYC ของลูกค้าเป็นรายสุดท้ายจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของข้อมูลตัวตนและที่อยู่ของลูกค้า

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า การจัดตั้ง CKYRC **ไม่ได้เปลี่ยนแปลงหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญของสถาบันการเงินในการสอบยันความถูกต้องของข้อมูลเกี่ยวกับตัวตนของลูกค้า และแม้จะส่งข้อมูล** KYC **ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้กับ** CKYCR **แล้ว สถาบันการเงินยังต้องมีหน้าที่ในการเก็บเอกสารหลักฐาน** KYC **ตัวจริงของลูกค้าตามที่กฎหมายกำหนดเช่นเดิม** แต่คงต้องยอมรับว่า การจัดตั้ง CKYCR จะช่วยลดภาระความยุ่งยากและความซ้ำซ้อนในจากการเรียกเอกสารต่างๆจากลูกค้า ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในกระบวนการ KYC ลงได้เป็นอย่างมาก แม้ว่าสถาบันการเงินจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมให้แก่ CKYCR ในการใช้บริการก็ตามแต่ก็เป็นอัตราที่กำหนดไว้ระดับที่ค่อนข้างต่ำ (upload 0.8 รูปีต่อธุรกรรม/ download 1.1 รูปีต่อธุรกรรม/ update 1.15 รูปีต่อธุรกรรม) จากระดับเดิมที่ DotEx International ซึ่งเป็นผู้จัดทำระบบให้กับ CERSAI คาดว่า สถาบันการเงินมีค่าใช้จ่ายโดยรวมอยู่ที่ประมาณ 20-35 รูปีต่อ KYC ในขณะที่ลูกค้าก็จะสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินรูปแบบต่างๆได้ง่าย สะดวกและรวดเร็วขึ้นเป็นอย่างมาก

กรณีของประเทศไทยนั้น การจัดทำศูนย์ข้อมูล KYC กลางเป็นอีกแนวคิดที่มีความน่าสนใจ แต่การนำมาประยุกต์ใช้ยังคงมีประเด็นที่ท้าทายในหลายด้าน

ในกรณีของประเทศไทยนั้น การจัดทำศูนย์ข้อมูล KYC กลางเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการช่วยจัดสรรทรัพยากรในตลาดทุนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยการลดความซ้ำซ้อนในกระบวนการ KYC ที่สถาบันการเงินทุกแห่งต้องทำเหมือนกันในลูกค้ารายเดียวกันลง อย่างไรก็ตาม การนำมาประยุกต์ใช้สำหรับประเทศไทยและเล็งให้เกิดผลในทางปฏิบัติยังคงมีประเด็นที่ท้าทายในหลายด้าน ซึ่งจะต้องอาศัยการผลักดันอย่างเป็นรูปธรรมจากทางการเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงข้อกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง การจัดสรรงบประมาณ การกำหนดรูปแบบของหน่วยงานกลางที่จะทำหน้าที่ดังกล่าว ตลอดจน ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องทุกแห่ง และสถาบันการเงิน อาทิเช่น การกำหนด common template ร่วมกัน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนในประเด็นสำคัญไม่ว่าจะเป็นหน้าที่การสอบยันความถูกต้องของข้อมูล การปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และการกำหนดขั้นตอนในการทำงานที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น

Disclaimer:
เอกสารนี้จัดทำขึ้นโดยสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทยเพื่อเผยแพร่ข้อมูลและเพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งจัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือ โดยข้อมูลดังกล่าวเป็นเพียงข้อมูล ณ วันที่ปรากฏในเอกสารนี้เท่านั้น จึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ภายหลังวันดังกล่าว หรือเมื่อข้อมูลที่เกี่ยวข้องมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ สมาคมมิได้ยืนยัน ตรวจสอบ หรือรับรองความสมบูรณ์ ความถูกต้องครบถ้วน ทันกาลทันเวลา ของข้อมูลดังกล่าวแต่อย่างใด
สมาคมไม่รับผิดต่อบุคคลใด ๆจากการเรียกร้องใด ๆ ไม่ว่าในทางสัญญา ในการทำละเมิด รวมถึงความประมาท หรือเหตุอื่นใด ที่เกิดจาก การตัดสินใจหรือการกระทำใด ๆ ที่เกิดจากความเชื่อถือในเอกสารดังกล่าว หรือในความเสียหาย ความสูญหาย ค่าสินไหมทดแทน หรือความรับผิดใด ๆ รวมถึงการสูญหายของข้อมูลหรือผลประโยชน์ ถึงแม้ว่าสมาคมจะได้รับแจ้งว่าอาจจะเกิดความเสียหายดังกล่าวขึ้นได้ก็ตาม